

Indult BÉTSBÖL Szeredán 30. Május. 1787.

KERSONESUS.

A z Európai leg-nagyobb Fejek' nyári mulató szál-
 lása Kersonésus. — Hát a' magát Isten' osto-
 rának nevezett, mindenütt győzedelmes, csak az
 edgy haláltói győzeletett Attilának hajdani Birodal-
 ma, és határozhatatlan hatalma Kersonésusban nyer-é
 párt magának? avvagy, lehet-é még a' föld-fzínén
 soha többé nem látott pompát csinálni? Avagy le-
 het-é Katharinának a' maga fenevadhoz hasonló Job-
 bágynak vad indulattyokat pénzel, erővel, szép szó-
 val, vagy akár mivel-is meg-venni, 's enyhíteni?
 Ezek azok a' kérdések, mellyeknek meg-fejtésében
 a' világ' leg-okosabb Hazafiai izzadoztak, és fenki-
 sem vala, a' ki tökéletesen felelt volna rá. Tekín-
 tsünk Kersonésusba a' leg-nagyobb Fejek' nyári mula-
 tó

tó szállásába, és 30 milliom eleven lelkes fejekből álló emberi sokaságnak Fejedelem Afzszonyát *II dik Katharinát*, *II dik Józseffel*, az ő leg-kedvesebb Baráttával, és (ki-tudná ki-mondani) sok nagy jó akaróival olly tsendesen láttyuk követni a' maga győzedelmi pompáját, mintha Oszakovban mind meghóltak volna a' Jantsárok, és mintha a' Török-tsata' szeléről soha edgy betűt se írtunk volna. Hogy a' Királyok, és Fejedelmek utazzanak, a' gyakran megessik; kivált a' mi időnkben, de többnyire csak a' nyári próba-táborokig, de hogy, mint *Katharina*, 500 órák alatt csak nem a' *Keresztelő Sz. János* sivatag pusztaín utazzon, és a' maga mértékét meghaladott hatalmát, Ádámnak illy meszize fekvő fene fiai között tsudáltassa, ahoz még csak *Attilának*, *Nagy Sándornak*, *II-dik Józsefnek*, és *II-dik Katharinának* volt szerentséjek. — *Krémentsukig* a' *Dniper* vizén mene *Katharina* *Kerfonésus* felé, hól a' *Molduvai* le-tett, és meg-szökött Fejedelemnek *Maurokordátó Sándornak* szerentséje vala ő Felsége' lábai előtt térdre esni. Ettől fogva, szárazon mene a' *Tsászárné Kerfonésusig*. A' hajóval való úti készülete a' *Tsászárnénak* csak 200 ezer piászterekbe kerüle. — Hogy már *Kerfonésusba* szerentséfen bé-érkeztenek (talám jönnek-is már visszra) légyen, azt bizonyoson tudja a' Públikum; de az ott történt, és végbe ment dolgokról kevés bizonyost tudhatunk még eddig. — Midőn a' mi Hazánk édes Attya *II dik József* *Lembergen* ment volna keresztül, az *Augustána* *Vallású Prédikátorok*' *Elöl-járójának Hofman* *Úrnak* is, némelly *Vallásbéli* dolgokban elő-adódott nehézségeknek jelentése végett, kegyelmesen magához bemenő engedelmet ada a' Felséges *Monárkha*, és 27-dikben nem csak az *Úr-Vatsorája*' ki-szolgáltatása' alkal-

alkalmatosságával jelenék-meg ezeknek templomjokban ;
hanem a' Lengyel Gárda fő Kapitánya Hertzeg
Tsartoriszki Adám Úrral a' Prédikátziónn-is végig
ott valának, és már előre meg-parantsólta vala ő
Felsége, hogy a' szokott Palotában tartassék az Is-
teni szolgálát, melly éppen az ő Felsége szállása
felett vala, azt mondván: az én szállásom nem lé-
szen akadállya az Isten' tisztelete helyének. El-
ment Lembergben a' Semináriumba, és parantsólt,
hogy azt még a' nyáron olly nagyra építtsek, hogy
abban 400 Kis-papoknak alkalmas tanulások, és
neveltetések lehessen. Minthogy pedig itten eddig
a' Kis-papok a' szegénység miatt csak 80-vanon va-
lának, 320-nak az Ekklésia' Kaszájából tartásra va-
lő költséget rendele. Mig pedig a' Seminárium meg-
épülne, addig-is az Isteni tudományt tanulni kívánó
ifjaknak meg-parantsolá, hogy a' taníttásra járnának,
és kinek kinek ezek között 150 forint fizettetnék:
következés-képpen, mint fel-öltözött Kis-papok, ol-
lyan törvények és rend-tartások között légyenek.
Ki-tudná elő-számlálni az ő Felsége mostani úttyá-
ban tselekedett Felséges dolgait! de nézzük tovább.
— Az a' véghetetlen Muszka Tábor, melly egész
hadi erővel illyen meszsze földre utazott, és a' Ker-
sonépus környékén fekszik, vallyon vilzsa megyé
puska-szó nélkül, vagy nagyobb része már edgyjá-
rást Beszszarábiában Quártélyban marad? most min-
den órán meg-haljuk: elég az, hogy, némelly Levelek
szerént, a' Török-is Követet küldött vala Kerfon-
ba, ki az ő ellene tett minden kívánságok ellen
protestálna; de a' Politikusok nem akarják hinni,
hogy ezen Követet a' Muszka Tsászárné kávéra ma-
rasztotta volna. — Azt-is olvassuk a' közönséges
hírekből, hogy a' mi F. Monárkhánk (sub inco-
gni-

gnito) edgy kis útat kíván vala, Kersonésusból való vizfza jövedelekor Konstantzinápoly felé tenni; de Hertzeg Kaunitz Úr által beszéltetik-le ezen tzeljáról — ki az Egekre kéré, hogy ezt, az egész Világért se tselekedné.

ÁNGLIA. — Itten az egész ország tsendes halgatásban lévén, alattomban való hadi-készületek tapasztaltatnak; noha a' Kormányozók tellyes igyekezettel azon vagynak, hogy az Ország belső-állapotját a' régi hibáktól meg tisztítván, mind a' büntetésekre, mind a' kereskedésre nézve leg-jobb törvényeket adjanak: a' minthogy. — Ezen hónapnak elején fő Tanátsos *Minchin* Úr, az alsó Parlamentumba beadott írásában a' halált mondó törvényeknek jobbítását, és a' halálos büntetéseknek el-töröltetéseket jóvalván, ennek alkalmatofságával ditséri vala a' F. Muszka Tsászárnét, a' meg-bólt Pruszszus Királyt, *II-dik József* Tsászárt, és Olasz Országának Kormányozóját; kik a' véres törvényeket el-törölték, és jobb törvényeket szerzettek; melly tekintetben ők mind ezeknél alábbvalóknak lenni láttatnak. Ezen írásában tsak igen kevés vétkeket számlált halálofoknak; ú. m. az Országátulást, a' gyilkoságot, a' gyűtogatást, a' hamis levelek és Bankó-tzedulák tsinálót; mellyek által t. i. másoknak életek veszedelemben forog, vagy a' Közönséges-társaság belső állapotját fel-bontja. A' Törvény-tudók' fundamentumait (principium) nevettségesnek, izetleneknek, és nem emberhez illőknek lenni mondja, midön 12 for. érdnyi érzékenység nélkül való dolog egy érzékenységgel bíró lelkes állatnak életét kotzkáztattya. *Kloper* Úr ezen tzeljét *Minchin* Úrnak nagyon segítette, és eléhozta *Ersébet* Királynénak azon Királyi-székből mondott orátióját, mellyben ezt a' fő-rendeknek jóvasólja va-

ja, és edgy ezen Királyné alatt élt fő embernek írásaiból azon ígéket, mellyszerént a' halálos törvények tövifseknek, és bogáts-kóróknak mondatnak, mellyek ugyan szúrnak; de semmi gyümölsöt nem teremnek. Még ugyan ezen dologban a' Parlamentum semmit sem végzett; de már midőn Pitt Úr pártját fogta az értelemnek, bizoyoson remélhetjük, hogy Angliában is a' halálos büntetéseket mondó törvények rövid idő alatt el töröltetnek, 's meg-jobbítottatnak.

HOLLÁNDIA. — Ezen boldogtalan Hazafiaknak azon szerentsétlen hadi-tűzek, melly már rég, hogy a' hammú alatt lappang, már valósággal fellobbant; és meddig fogjon harapozni terjedni, most minél hamarább meg-mutattya az idő. Az ezen Hazafiak' tsatájáról jött hírek meg annyiban nem tökéletesek, a' mennyiben a' Pátriotáktól származtak; kiknek a' magok ügyekben igen kevés hitelt adhatunk; de hogy a' tsata köztök tsak ugyan meg-lett legyen, a' bizonyos. Ezen hónapnak 9-dikén *Ultrekt*hez nem meszsze edgy *Futsáasz* nevű faluban 3 Kompánia Katonái feküvén a' Hertzegnek, ezekkel az *Ultrekti Varga* Katonák ellenségi módra öszve-ütének; melly ütközetben noha elébb a' Katonák igen jól forgották legyen-is magokat; mindazáltal (fok lúd dísznot gyöz) utóljára a' Pátrioták gyözni láttattak. Noha ezeknek Vezérek, edgy *Ultrekti Tánáts Úr* *Vizszer* ötöd-magával el-esett, és 13-man tsaknem halálos sebbe esének; mindazáltal a' Hertzeg' részén lévőkben több kár esett; mert azon kívül, hogy 55-ten el-esenek, 83-mat halálra sebbesítetnek, 2 zászlót, 13 dobot, 300 fegyvert és kardot, patrontáskát, gránátéros süveget, a' hadi-kafsát, a' tiszteknek mindeneket, és *Oldenkuf* Vezérnek lovait mind el-rabolták; mellyeket leg-ottan *Ultrekt*be vivének. Ebből tsak alig, hogy

hogy edgy közönséges hazafiúi fel-zendülés nem tá-
mada. Már most *Ultrekek*, Hágának, Rotterdám,
és Amsterdámnak oltalmazására 2000 fegyveresek
várának; és ezenkívül azon 9 regementek, mellyek
Geldria és Amersfort részéről vagynak, *Ultrektbe* fog-
nak menni. Véghetetlen zenebona, egyenetlenség
és edgymással való ellenkezések vagynak ezen társa-
ságban, úgy hogy, a' mit *Ovidius* a' Kháosról mon-
dott vala hajdan: (*Frigida pugnabunt calidis, hu-
mentia siccis, mollia cum duris, et sine pondere
habentia pondus*) azt most a' Hollándusokról mond-
hattyuk — és ezeknek bizonyoson ütött az óra —
vagy üt most minden órán.

Elegyes Hírek.

Ezen hónapnak 16-án azt írják Prágából: ná-
lunk a' mi Országunk' ditsőséges Patrónussának Ne-
pomucénus Sz. Jánosnak innepét az idén-is, valamint
máskor, meg-ültük, és mind az időnek szépsége,
mind pedig fokaknak ezen innepről való el-maradások
tavaly, még a' távolyabb való helyekről-is, véghe-
tetlen fokaságot gyűjtött vala öszve. — Már emlé-
keztünk vala rólla, hogy *Frájsing* Püspök Úr a' né-
met Orzági Püspökök', és Papi Fejedelem' társasá-
gához önként, és nyilvánóságoson hozzá állott légyen.
Ő minden maga papi kerületiben lévő Prélátussainak
keményen meg-tiltotta, hogy *Hofflái*n Prépost Úr-
nak fel-szentelésén, kit a' Pápa nem régiben — *in
partibus infidelium* *), Püspöknek tett vala, meg-
jelen-

*) Így neveztetnek azok a' Püspökök, a' kiknek bizonyos Püs-
pökségek nintsen, hanem csak Püspöki titulust viselnek,
és fel-szentelt Püspököknek neveztetnek; illyenek
több-

jelenni meg-ne próbálják. — Frankofurtumban edgy különös új könyv árútatik a' könyv-áruló boltokban, mellyet már Bétsben-is láthatni, illy titulus alatt: Edgy Német Országi falusi Kathólikus Dékánnak 6-dik Pius Pápa ő Szentségéhez a' Papok' nöstelenségének el-törlése eránt bé-adott Instántziája. Monachiumban. 1787. Az Író magát *Eugénius Rosenbergnék* a' Baváriai Palatinátusban lévő falusi Dékánnak írja lenni, és meg-bizonyította ezen könyvében azt-is, hogy a' kólduló Barátoknak, a' házasságtalanságnak, és a' mezszze földre való Bútsú-jaráfoknak el-töröltetések áldást, és tsendességet hozott az Országba. Szerentséfen járt, hogy a' maga valóságos nevét el-titkolta, mert különben az illyen embert hamar meg-futamtatták. — Miskóltzról írják, hogy a' múlt hónapnak vége felé, megint száz familia új lakó földet kereső Svábok menének itt keresztül, kik koránt sem valának olly szerentsések, mint az ő előtők bé-jött fok száz attyokfiai; mert a' Kassai Királyi Uradalomban ezt a' feleletet vévén, hogy a' Királyi Jóságokban többé reájok szükség nintsen, szomorúan a' magok úttyokat vizsiza fordították, azon kívül, hogy tudták volna, hogy a' magok gyermekeikkel hová hajtsák le-fejeiket; azonban a' könyörületes földes Uraságok fokakat közzülök bé-fogadtak. Ezek-től a' Felség. Magyar Kantzellária' Udvara ritkán szokott üres lenni. — Ama Híres Doktor Professor *Maximilián Stoll* Úr egész Bétsnek szomorúságára meghala a' napokban; kinek a' Bétsben Doktorságot tanuló

többnyire a' Pápa követjei, kik minnyájan Püspöki szolgálatot tehetnek, és azon névvel élhetnek, de ezeknek püspökségeket többnyire a' Pogányok bírják.

núló Tanítványi közül edgy Magyar ifjú A. Sámuel
 Úr illyen Epitáfiumot íra, mellyből, minthogy Deákú-
 van, csak edgynehány verset íktatunk ide:

MAXIMILIANO

S T O L L I O

ANNO 1787. 23. MAJI MORTUO

POSUIT

S. A. M. C.

Stollius hanc parvam Magnus decrevit in urnam

Corpore, parte tamen stat meliore sui.

Extulit Hungarica vitam tellure *) Viennam,

Quam tegit Austriaco trux Libitina solo.

Vindobonae docuit, terris sanavit utrisque,

Hac Doctor, Medicus clarus utraque, fuit.

Imo plus dicam: nostro (non mentior) orbi,

Dum fuit, Hyppocrates, dumque carebit, erit. &c.

Edgy 'Sidónak hirtelen halálával való eleven
 el-temettetése alkalmatofságot szolgáltatott arra, hogy
 a' F. Rendelések szerént ennekutánna 48 ara alatt a'
 'Sidónak-is a' magok halotjokat el-temetni nagy sum-
 ma pénz büntetés alatt szabad nem lészzen. — Ke-
 gyelmesen el-végezte ő Felsége, hogy a' szükölkö-
 dökre nézve Budán edgy Királyi Zállagló ház állit-
 tafsék-fel, melly a' következendő Júniusnak első nap-
 ján el-is kezdődik, melly rend-tartással lészzen a' zál-
 logallás, azt ezután fogjuk meg-írni. — Júliusnak 5-di-
 kén a' Pesti Univerfitásnál *Concursus* léizen, hogy a'
 Pofonyi K. Akadémiába Természet Törvényét tanító
 Professor választásék. —

Sz. S.

*) Először Magyar Országban Hont Vármegyének Rendszerent
 való Fisikussa, azután a' Bétsi Univerfitásnak igen híres
 Professora volt.